

JÓZSA EVELIN

Egy zárt terű thriller elemei

Emma Donoghue: A Szoba

1 KLÁG Dávid, *Ez a film egy tündérmese, a gonoszról szól – Interjú Emma Donoghue-val, A Szoba Oscar-díjra jelölt írójával*, 2016.

=
http://index.hu/kultur/cinematix/2016/01/31/ez_egy_tundermese_gy_erekek_is_ertik

2 *Room* = – saját fordítás.

Az ír-kanadai származású író, Emma Donoghue ellentmondásos regénye, *A Szoba* (eredeti nyelven: *Room*, 2010-ben jelent meg) legelőször 2011-ben, majd 2016-ban látott napvilágot magyarul. Eddig több mint negyven nyelvre fordították le.

Donoghue így válaszolt egy interjúban arra a kérdésre, hogy mennyire ásta bele magát az amstetteni rém és Natascha Kampusch történetébe:

Csak az alapsztorit vettem onnan. Semmi mást. A Fritzl-üggyel keveset foglalkoztam ezen kívül, sőt, megpróbáltam minél kevesebbet megtudni róla. Persze, olvastam róluk, de elhatároztam, hogy teljesen elszakítom magam az eredeti ügyektől: úgy döntöttem, hogy a cselekményt Amerikába helyezem, a pince helyett pedig egy fészker lett a cella, hogy legyen valamennyi természetes fény a cselekményben. A fogvatartó nem az egyik fogoly apja, és csak egy gyerek van a történetben. Tudatosan akartam távol tartani a való életet a könyvtől.¹

Továbbá a saját weboldalán ez olvasható, mint személyes jegyzet a könyvhöz:

A Szobát a gyerekek ihlették; a bezárt szoba metaforája a klausztofóbiás és gyengéd kötelékű apaságnak. Amíg írtam a regényt, az ötéves fiamtól, Finntől kölcsönöztem az ő megfigyeléseit, vicceit, nyelvtanát és egész párbeszédeit. *A Szobát* még az ősi népi motívumok, mint például a befalazott szűz, aki szült (Rapunzel) és más mitikus hősök (Danaé és Perszeusz) ihlették. A Fritzl család szökése az ő börtönükből Ausztriában is inspirált *A Szoba* megírásában. Viszont kételkedtem abban, hogy mai főcímetek fogok használni kiindulópontnak, de véletlenül sem szeretném azt, hogy megvádoljanak kizsákmányolással vagy éppenséggel, hogy Fritzl írójaként címkézzenek meg. De egészében, a hetedik regényem megjelentetése – és a szerencse, hogy új olvasókat szereztem a világ minden tájáról – örömmel tölt el engem.²

A filmadaptáció ugyanezen a címen került a mozikba 2015 novemberében. A film rendezője Lenny Abrahamson. A főszerepekben Brie Larson (Anyajoy) és Jacob Tremblay (Jack).

A cselekmény

A cselekmény ideje lineárisan halad előre. Nincsenek benne visszapillantások. Érdekes módon a mű nem azzal ér véget, hogy megszöknek a Szobából, hanem Donoghue még a szökés utáni életükre

is fókuszál. Ennélfogva két részre tudjuk osztani a regényt. Az első részbe tartozna a fogva tartás, ami kizárólag a szerszámoskamrában játszódik. Ez a rész nem egy rettegett bebörtönzésről szól, hanem ehelyett az anya-fia közötti kapcsolatra összpontosul és az ő létezésükre, mint egy két főből álló mini-törzs.³ A második részben pedig a kiszabadulás utáni időszak követhető nyomon. Azonban a regény öt fejezetből áll:

- I. Ajándékok,
- II. Nemhazudás,
- III. Meghalás,
- IV. Utána,
- V. Élés.

A narráció egyes szám első személyű, korlátozott tudású. A kisfiú, Jack a homodiegetikus narrátor, és a könyv kezdetén tölti be az ötödik életévét. Anyával él együtt a Szobában. Patás (Anya elrablója) egy hangszigetelt szerszámoskamrában tartja őket fogva az udvarában. A regény bepillantást nyújt a mindennapi strukturált életükbe. Énekelnek, játszanak, tornáznak, tévét néznek, vasárnaponként sort kerítenek a Kiabálásra (közel állnak a tetőablakhoz és teljes hangerővel kiabálnak), olvasnak. Anya tervet eszel ki, hogy kiszabadítsa magukat. Jack halottnak tettei magát, a szőnyegbe csavarva. Így Patásnak a fiú tetemét ki kell vinnie és valahova elásnia. Jack leugrik a teherautóról, egy férfi az utcán hívja a rendőrséget. Patást elfogják, és Anyát kiszabadítják. Majd a kórházban ápolják őket. Anya szülei és bátyjának családja is felbukkan. Anya öngyilkossági kísérletet hajt végre az interjú után: tablettákkal akarja megmérgezni magát, sikertelenül. Amíg Anyát ápolják, Jack a nagyszüleinél lakik és ismerkedik a külvilággal. Miután Anya helyrejön, fiával elköltözik a saját házukba. A mű végén mindketten búcsút mondanak a Szobának.

A mű kritizálja a sietős életvitelt. „A Szobába nekem meg Anyának mindenre volt időnk. Szerintem az idő nagyon vékonyan szétkenődik az egész világon, mint a vaj a kenyéren, az utakon, meg a házakon, meg a játszótereken, meg a boltokon, úgyhogy csak egy kis kenődés jut minden helyre az időből, aztán mindenkinek sietnie kell érte a következő darabhoz.”⁴ – így vélekedik Jack. Ezenkívül még a folytonos televízió-bámulást is kritikával illeti a mű: „Amikor végül idehozta a tévét, napi huszonnégy órában ment, csupa butaság, olyan ételek reklámjai, amikre emlékeztem, és fájt a szám, annyira akartam olyanokat enni. Néha hangokat hallottam a tévéből, mintha hozzám beszéltek volna.”⁵ Anya nem is engedi meg Jacknek, hogy huzamosabb ideig nézze a tévét. Sőt, még a médiát és a lottózás felett is ítéletet mond.

A cím és a mottó

A regény címe utal arra a helyszínre, ahol a cselekmény ideje játszódik. Jack számára az otthont jelenti, amíg Anyának egy hangszigetelt börtönt, ahonnan ki tudja, mikor fog kiszabadulni.

3 Xiao-Fang CHI, *Closet Children: Growing Up in Confinement in Twenty-First Century Memoirs and Fiction*, 2015, 38. = <https://openaccess.lidenuniv.nl/bitstream/am/handle/1887/34260/XF%20Chi%20MA%20Thesis.pdf?sequence=1>

4 Emma DONOGHUE, *A Szoba*, Alexandra, Budapest, 2011, 345.

5 *Uo.*, 121.

Mottó:

„Óh fiam,
mily nagy bánatom!
De te alszol, csecsemő-szived
még pihegőn szunnyad a bús deszkák között
ércbeszögelt éjszakákban,
kékfényű sötétségbe nézel el.”

Szimonidész (Kr. e. kb. 556–468): Danaé.⁶

Danaé és fia, Perszeusz, be voltak zárva egy ládába, a tenger mélyén, mert Danaé apja, Akrisziosz, félt, hogy beteljesül a jóslat, miszerint unokája fogja őt megölni. Félelme nem volt alaptalan, mivel később be is igazolódott a jóslat.

A mottó kétségtelenül nagyon illik a regényhez. Könnyű párhuzamot vonni az alakok között. Danaé és Perszeusz egyenlőséget mutat Anyával és Jackkel, míg Akriszioszt testesíti meg Patás, továbbá a ládát szimbolizálja a Szoba.

Szimbólumok a műben

A Szoba egyben szimbolizálja a börtönt és a menedékhelyet. Anya mindenképp börtönként éli meg, Jack viszont miután kikerül, vágyódik vissza, mivel eddig sehol máshol nem élt. Menedékhely azért, mert egyben ez volt számukra az otthon. A fiú a négy fal között élt, az volt számára az egész világ. Viszont, ha Jack tovább élt volna itt, minden bizonnyal lidércnyomásként tekintett volna a Szobára.

A Szekrény Jack számára nem más, mint az a hely, ahova éjjel elrejtőzik, ha jön Patás. A Szekrény egyrészt a biztonságnyújtást reprezentálja a műben. Központi szerepet játszik ez a hely Jack fejlődésében. A Szoba mint a közös szféra jelenik meg, viszont a Szekrény csak Jacké, az ő privát szféráját szimbolizálja, ami egyben a Szobában helyezkedik el. Jack innen megfigyelheti a dolgokat olyan módon, hogy őt nem látják. Ott észrevétlen tud maradni. Másrészt viszont a Szekrény is fogva tartja őt.

A Szekrény lehetővé teszi Jack számára, hogy a képzelőerejét fejlessze, és továbbá azt is, hogy távol maradjon a patriarchális erőszaktól. Ellentétben Anyával, akit már hét éve bántalmaz Patás.

A szoptatás szimbolizálhatja az anyai szeretetet és mély elkötelezettségét Jack iránt.

Anya Rossz Foga: miután a kiesett a fájdalmat okozó rossz fog, Jack megtartotta azt. Miután a nő öngyilkosságot követett el, Jack nagyobb ragaszkodást mutatott a fog iránt: a szájában tartotta. Tehát a Rossz Fog a szorosabb köteléket szimbolizálja, pontosabban az egyetlen köteléket, amikor Anya a klinikán volt és Jack a nagyszülei-nél. Miután Jack elvesztette a fogat, pánikba esett. Viszont akár együtt vannak, akár nem, Jack mindig magával hordozza Anya egy kis részét önmagában.

Fő témák

7 Uo., 97.

8 Uo., 189.

Fogva tartás: Jack a Szobát gondolja az egész világnak, míg Anya tudja, hogy nem így van. A fiú szinte fel sem fogja, hogy ő egy rab, édesanyjával együtt.

Szabadság: miután kiszabadultak, Anya kevésbé érzi magát szabadnak, mint azt korábban gondolta. A lesifotósok dühítik őt. Jacknek hiányzik a Szoba és a benne lévő dolgok. Mindazonáltal felfedezi a külvilágot (mint Dóra az animációs sorozatban) szerető családjá segítségével által. És nemcsak felfedezi, hanem saját bőrén is tapasztalja a világ örömeit és viszontagságait. A mű végén Anyával együtt találják meg az új otthonukat a Kintben.

A családot nemcsak igazi személyek alkotják, hanem a Szobában található tárgyak is részét képezik ennek a közösségnek. Nagyon szoros a kapcsolat az ott található dolgok és Jack között.

Az idő múlása: amikor Anya a Nincs itt állapotában van (naphosz-
szat alszik, nem szól Jackhez), a fiú számára rettentő lassan telik az idő. Ennek kifejezésére Jack a „száz” számnevet használja: „Száz órát várok, de Anya nem jön értem.”⁷, „Sok száz órán át nézek, szúr a szemem.”⁸ Az idő múlása sok sebet begyógyít, de ezzel egyidejűleg új sebeket ejt. Anya és Jack megszökött, de Anyának szembe kell néznie azzal, hogy szüleinek házassága tönkrement.

Félelemérzet: Anya rendkívül félt Patás látogatásai során, nehogy fogva tartója akár ránézzen a fiúra. Minden erejével azon volt, hogy megóvja fiát a férfitől. Az magától értetődő, hogy Patástól is igencsak félt, mivel a férfi többször bántalmazta és megerőszakolta. Anya még a baktériumoktól is félt, nehogy megtámadják Jack szervezetét, és elveszítse az egyetlen embert, aki fontos neki, és az egyetlen embert, aki napi huszonnégy órában a társasága. Ebből az okból adott neki vitaminokat.

A feltétel nélküli szeretet: az Anya és Jack közti szeretet nagyon bensőséges és tiszta. Az anyai szeretet az, ami inspirálja őt a fogva tartás idején. Az anya mindentől óvja fiát, amitől csak tudja, és megpróbál normális körülményeket kialakítani a Szobában, hogy Jack ne szenvedjen semmiben sem hiányt. Jack is a gyermeki tisztaság teljességével ölelte meg a másik kisfiút, Walkert, a könyvtárban.

A regényben szereplő fontosabb karakterek

Mint azt már korábban leírtam, Jack ötéves lesz a mű kezdetén. Még mindig szopizik. Koránál fogva elég naiv. A hosszú haja miatt gondot okoz az embereknek, hogy megállapítsák a nemét – legelőször lánynak nézik. Gondot okoz neki, hogy különbséget tegyen a valóság és a fikció között. A Szoba jelenti számára a valóságot, mivel eddig még sehol máshol nem élt. Jack számára saját fogainak megszámlálása (20 vagy 19 fog) megnyugtatóssal szolgál és berögződött cselekvés. Anya Rossz Fogának szájába vétele is. Ezenfelül még bátorsággal tölti el a fiút, hogy

9 Uo., 330–331.

10 Zeusz és Danaé fia. Mükéné alapítója és királya.

11 DONOGHUE, A Szoba. Alexandra, 353–354.

12 Uo., 354.

kimerészkedjen. Jack ötévesként fejlődésileg kicsit visszamaradott, viszont nagyon sokat megtanult Anyától. Egészen úgy él, mintha az érzése és Anya érzése egységesek lennének. Erre utal ez az idézet:

De igaziból úgy értettem, hogy lehet, hogy ember is vagyok, de én-meg-Anya is vagyok. Nem tudok szót ránk. Szobaiaak?⁹

Jack és a nyelv: Szószendvicseket gyárt, ami gyakori dolog a gyerekeknek. Példák a regényből: irdalmas (iradatlan + hatalmas), félhős (félsz + hős), tökesztő (tők jó dolog + ijesztő). Gondja van a toldalékolással és a fokozással. Erre példák a regényből: falt, tók, rizset, éget, háromot, titokot, levélt, fehér, bundáskenyért, majomok, naptejt, kötélék, szoborok, kettedik, homokvárt, legtökjőbb, utánára. Továbbá a szórenddel is meggyűlik néha a baja. Gyakran használ hangutánzó szavakat is: vúúúúú – teherautó hangja, kipp-kopp, puff-puff, sutty, zutty, pitty-pitty.

Jack mint Perszeusz¹⁰: A fiú kapcsolgatja a csatornákat és ráakad egy olyanra, ahol róla beszélnek. Egy nő ezt állítja róla: „De nyilván bizonyos szimbolikus szinten Jack a gyermekáldozat – mondja –, akit befalaztak az építmény alapjába, hogy megbékítsék a szellemeket.”¹¹ Majd egy férfi így folytatja: „Én inkább úgy vélem, hogy ez esetben a relevánsabb archetípus inkább Perszeusz, akit egy befalazott szűz szült, és egy faladában vízre tették: ő az áldozat, aki hősként tér vissza – mondja az egyik férfi.”¹²

Jack mint az elbeszélő: az ő nyelvezete nagyon átható és egyszerű. Mivel fiatal, ártatlansága nem is kérdőjelezhető meg. Szókészlete nagyon kiterjedt fiatal kora ellenére, és olvasás közben nem érezni, hogy gyerekes lenne a narráció. Elbeszélésmódja rendkívül hiteles.

Anya 27 éves lesz. Fogva tartásának kezdetén napi 16 órát aludt és sírt. Majd miután Patás hozott neki egy televíziót, azt nézte naphosszat. Próbált szabadulni, de mindig sikertelenül. Tárgyakat dobált a tetőablaknak, lyukat ásott, viszont a drótkerítésnél tovább nem tudott jutni. Másfél év raboskodás után a WC tetejével sújtott le Patás fejére és torkának nyomta a kést, azt követelve, hogy mondja meg az ajtó kódját. Mikor már írta be a kódot, a férfi kicsavarta a csuklóját, amit attól fogva fájdit. Jack előtt még született egy kislánya Patástól, de halva. A férfi az udvaron fellelhető bokor alá temette. Anya minden tőle telhetőt megtesz, hogy Jack ne szenvedjen semmiben sem hiányt. Serkentő gyermekkort próbál kialakítani fia számára, már amennyire a körülmények ezt megengedik. Nagyon sok áldozatot hoz fiáért. Az élelmiszerellátásuk limitált, de Anya ennek ellenére a legváltozatosabban és a legegészségesebben próbál főzni. Anya és Jack adagja meg-egyezik. A szabadulásuk után Anya interjút ad egy TV-csatornának. A nő fogai Jack szavaival élve odvasok, ezért a szökés után egy fogorvossal megcsináltatja a fogsorát. Őt úgy fogadták örökbe.

(Vén) Patás alakjáról annyit tudni, hogy majdnem kétszer idősebb Anyánál. 19 évesen rabolta el Anyát, egy januári napon. Patás azt hazudta, hogy a kutyájának rohama van és el fog pusztulni. Becsalo-

gatta Anyát a kisteherautójába, bekötötte a szemét, és sokáig autóz-
tak. Adott a nőnek egy gyógyszert, és mire felébredt, már a Szobá-
ban volt. A férfi hozza nekik a Vasárnapimeglepit. A második fejezet-
ben kiderül, hogy már hat hónapja munkanélküli. Ezáltal, hogy nincs
munkája és kevesebb a pénze, megvonja a vitaminokat a fiútól.
Jackról legtöbbször tudomást sem vesz a látogatásai során, inkább
Anyával van elfoglalva. Anya teste kizárólag fizikai célpont Patásnak.
Éjjelente jön, hogy szexuális kielégülésben részesüljön Anya által.
Jack így írja le a férfit: „A férfiak sem igazik, kivéve Patást, és nem is
tudom biztosan, hogy ő igazából igazi-e. Lehet, hogy csak félig? Ő
hozza a bevásárlást, meg a Vasárnapimeglepit, meg eltüneszti a sze-
metet, de ő nem ember, nem olyan, mint mi. Csak éjszaka van, mint
a denevérek.”¹³ Nevének eredete: Jack látott egy rajzfilmet, ahol a
férfi éjszaka jelenik meg és Vén Patás a neve.

13 *Uo.*, 31.

14 *Uo.*, 220.

15 *Uo.*, 264.

16 KLEYER Éva, *4x3 méteres világ – Emma Donoghue: A szoba* = <https://olvaszbele.com/2011/12/24/4x4-meteres-vilag-emma-donoghue-a-szoba>

A menekülés után

Donoghue regényében a Szoba környezete egy névtelen észak-ame-
rikai város társadalma a 21. században. A szereplők szökésük után
eljutottak a Kintbe, ahol számtalan problémával kellett szembenézni-
ük. Kezdvé a lesifotósoktól, Anya szüleinek megromlott házasságán
át, egészen a beilleszkedésig. Jack számára újdonságot jelentettek a
lépcsők és azok megmászása. Nem tetszik neki a zuhany. Mégis a
legnagyobb problémát az emberi kapcsolatok kialakítása jelentette
számukra, és hogy megtanuljanak a való világban élni.

A kórházi orvosok úgy kezelik Jacket, mintha a visszamaradottság
néhány formájától szenvedne: „Az immunológiai kérdéseken túl
valószínűleg komoly kihívások elé néz majd, nézzük csak, a társadal-
mi beilleszkedés és nyilván a szenzoros moduláció, azaz az őt érő
ingerek szűrése és osztályozása terén is, valamint nehézségek adód-
nak a térérzékelésben is...”¹⁴

Jack így vélekedik: „A Szobában biztonságban voltam, és a Kint az
ijesztő.”¹⁵

A beilleszkedés nagyon nehezen megy. Jack nagyapja nem tudja
elfogadni, hogy van egy unokája. Anya sem tudja megfelelően kezelni
a helyzetet. Meghökkeni, hogy szülei szétmentek és hogy édesanyja
egy másik férfival él együtt. Az öngyilkosságot választja a harc helyett.
Viszont Jack időben rátalál, és az orvosok megmentik az életét.

Jack mindenre rácsodálkozik, a maga módján feldolgozza, megkérdő-
jelezi a számára érthetetlen, számunkra természetes dolgokat, így
mintegy tükröt tartva elénk rávilágít szokásainkra, át nem gondolt
mondatainkra, logikátlan cselekedeteinkre, felszínes kapcsolatainkra.
Mindenképpen döbbenetes, amikor az ember visszahallja saját szava-
it egy gyerek szájából, és rájön, milyen meggondolatlan és megalap-
ozatlan szavakkal bombázza környezetét. Jack hajlamos minden dol-
got névértéken értelmezni, ebből azután nagyon vicces helyzetek
kerekednek¹⁶ – nagyon igazak ezek a meglátások.

17 DONOGHUE,
A Szoba, 384.

18 *Uo.*, 387.

Jack a mű végén szeretne visszamenni a Szobába. Anya vonakodva, de eleget tesz fia óhajának. A nő nem viseli jól, hogy újra ott kell lennie, ahol életének hét hosszú és megrázó évét töltötte. A Szoba nem olyan, mint amire Jack emlékszik. Véleménye szerint „kisebb, mint a Szoba, és fura szaga van.”¹⁷ Elbúcsúznak a Szobától: „Isten veled, Szoba”, és Jack utoljára még visszanéz arra a helyre, „ahol valami történt”.¹⁸

Helyek a regényben

A Szoba volt Jack ötéves koráig az egyetlen hely, ahol élt. A mű első fele itt játszódik. A Szoba méretei: magassága 1 méter 99 centiméter, szélessége 3 méter 35 centiméter. Tulajdonképpen nem más, mint egy hangszigetelt szürke szerszámokkamra. A biztonsági ajtó kóddal nyitható. Patás még egy réteg ólomlemezrel is ellátta a falakat, a jobb hangszigetelés érdekében. Egyetlen tetőablakkal rendelkezik. A TV-n keresztül kaptak információkat a külvilágról. A Szobában levő élettelen dolgok számára az igaziak. Minden ott fellelhető tárgyat létezőként kezel, és nagy kezdőbetűvel illeti őket. Példák: Szekrény, Ágy, Kád, Varródoboz, Ruhaszárító, Konyhaszekrény, Porszívó, Asztalláb, Fakanál, Szemetes, Szőnyeg... A főnevek nagy kezdőbetűvel való írása kifejezi Jack szoros kapcsolatát a tárgyakkal és megerősíti azt is, hogy személyes névmásként (E/3. személyű ő) azonosítsuk ezeket a tárgyakat. Olyan világban, ahol Anya az egyetlen társa, az Ágy ugyanúgy barátja, mint minden más tárgy. Ennélfogva Jack egy normális fiú megnevesített változata, aki határtalan csodát és jelentést visz minden időtöltésébe. A Szoba a felhőtlen gyermekkor színtere is egyben. Donoghue zseniálisan jeleníti meg a fizikai teret a szereplők mindennapi rituáléja által: futkároznak, Tévét néznek, persze, nem sokat, tojáshejből kígyót csinálnak. A játékokkal és könyvekkel úgy bánnak, mint ha arany lenne. A Szoba úgy funkcionál, mint egy nagy anyaméh, egy hely, ami Anya teste, csak nagyobb kivitelben, és egyben a korlátozott terület is, abszolút közelséggel és törődéssel.

A kórház az első igazán fegyelmezett hely. Dr. Clay az orvosuk. Anya és fia a Hetes Számú kórteremben vannak a Klinikán. Rengeteg az új dolog benne Jack számára. Kezdve a lépcsőktől a zuhanyzón át egészen az ablakredőnyig. Ahhoz képest, hogy a kórház nagyon steril hely, Jack életében először itt kapja el a náthát.

A nagyszülők háza képviseli a másik fegyelmezett helyet. Miután az anyja öngyilkossági kísérletet követett el, a fiúnak néhány napot itt kell töltenie. A nagyszülők megpróbálják Jacknek megmutatni a való világot, és hogy vannak bizonyos szabályok. Például nem illik a nagymamának ruha nélkül fürdenie az unokájával. Jack zavarodva veszi tudomásul az új szabályokat. Magában erre a megállapításra jut: „Az embereknek és a méheknek csak integetni kell, hozzányúlni nem. Nem megsimogatni egy kutyát, csak ha az embere azt mondja, hogy jó, nem átszaladni az úton, nem hozzányúlni az intim testrészekhez, csak az anyémhez, de csak ha egyedül vagyok. Vannak különleges esetek, mondjuk, a rendőrségnek szabad löni pisztollyal, de csak a rosszemberekre. Túl sok szabályt kell beletenni a fejembe, úgyhogy csinálunk egy listát Dr. Clay nagyon-nagyon nehéz

arany tollával.”¹⁹ Jó példa erre még az is, mikor Jack nagymamája elviszi őt a könyvtárba, ahol Jack spontán megölel egy másik fiút, Walkert és véletlenül fellöki őt, így beveri a fejét és elkezd sírni. A Nagymama szabadkoczik, mivel Jack „most tanulja a határokat.”²⁰

19 Uo., 330.

20 Uo., 347.

21 20. századi ír költő és drámaíró.

22 Vö. Clarissa AYKROYD, *Louis MacNeice's 'Snow': A Poem About Being Alive* = <http://thestoneandthear.blogspot.sk/2011/11/louis-mac-neices-snow-poem-about-being.html>

Utalások a regényben

Mary Shelley: *Frankenstein* – az orvosokról szóló sorozatban Jack Frankensteinhez hasonlítja az összevarrt embereket.

L. Frank Baum: *Óz, a csodák csodája* – ahogy a Bádögember, úgy Anya is be van „rozsdásodva”, mint például az autóvezetés terén.

Alexandre Dumas: *Monte Cristo grófja* – a szökésük hasonló volt, mivel Jack is halottnak tette magát, hogy kijusson a Szobából, és a gróf is a halott barátjának adta ki magát, hogy kiszabaduljon a tömlöcből.

Lewis Carroll: *Alice Csodaországban* – meg is van nekik ez a könyv. Párhuzam lelhető fel Alice és Anya között. Mindkettőjük számára gondot okoz, hogy pontosan kifejezzék magukat. A verem, melybe Alice beleesik, az maga a Szoba. Patás hasonlóságot mutat a Vörös Királynővel, aki rosszul bánik a lánnyal. Carroll művében is sor kerül egy tárgyalásra.

J. D. Salinger: *Zabhegyező* – Jack nagybátyja családjával a Természettudományi Múzeumot szerették volna megnézni és a parkban megetetni a kacsákat.

Shakespeare: *Szentivánéji álom; Rómeó és Júlia* – az előbbi színdarabot nézte meg Jack és Anya a parkban, amíg az utóbbi tragédiát említette Anya a szökés kitervelésekor.

Daniel Keyes: *Virágot Algernonnak* – sokaknak feltűnt, hogy nagyon hasonló a két mű egyszerű nyelvezete és a szereplők észjárása.

T. S. Eliot: *Négy kvartett* – Dr. Clay ezt a sort idézi: „Az emberek túl sok valóságot nem bírnak el.”

Louis MacNeice²¹: *Hó* – Dr. Clay szintén idéz ebből a versből: „A világ hirtelenebb, mint képzeljük...” Ez a vers nem más, mint a valóság természete, párbeszéd a tudat és a tudatalatti között. Ez egy vers erős kettősséggel: úgy mutatja be a fizikai világot, mintha csodálatos és egyben bizarr lenne. De ezzel együtt felidézi, hogy mi rejlik a fizikai világon túl. Ez a vers a költészetről is szól, mert a költészet a legteljesebb értelmében szintén párbeszéd a tudat és a tudatalattival.²²

Emily Dickinson: *A lélek saját társat választ... (303)* – „A lélek saját társat választ, s ajtót betesz...” – idézi ezt a két verssort Dr. Clay.

Old Nick – eredeti nyelven ezen a néven szerepel Patás. A gonosz és a sátán megtestesítője.

Platón: *Állam* – Barlang hasonlat: ebben az esetben a Szoba lenne a barlang. Anya és Jack a barlangban élő emberek. Miután mindannyian kimerészkednek, meglátják a világot.

A populáris kultúrából utalásokat kapunk olyan zenekarokra és énekesekre, mint a Beatles (*All You Need is Love*), Verve (*Bitter*)

Sweet Symphony), Los Del Rio (Macarena), Ella Fitzgerald (Stormy Weather), Kylie Minogue (I Can't Get You Out of My Head), Chumbawamba (Tubthumping), Lady Gaga, Rihanna, Kanye West, Hannah Montana, ezenfelül még a berlini fal, Diana hercegnő és Nelson Mandela is említésre kerül a regényben.

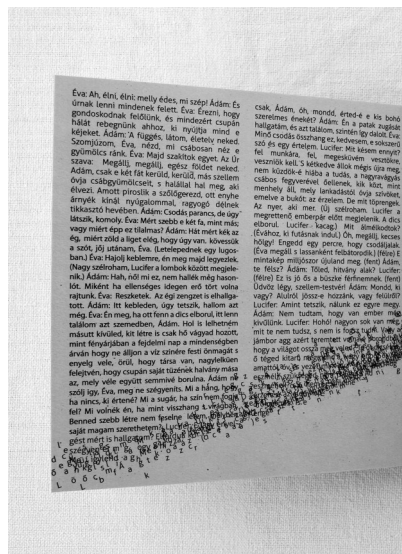
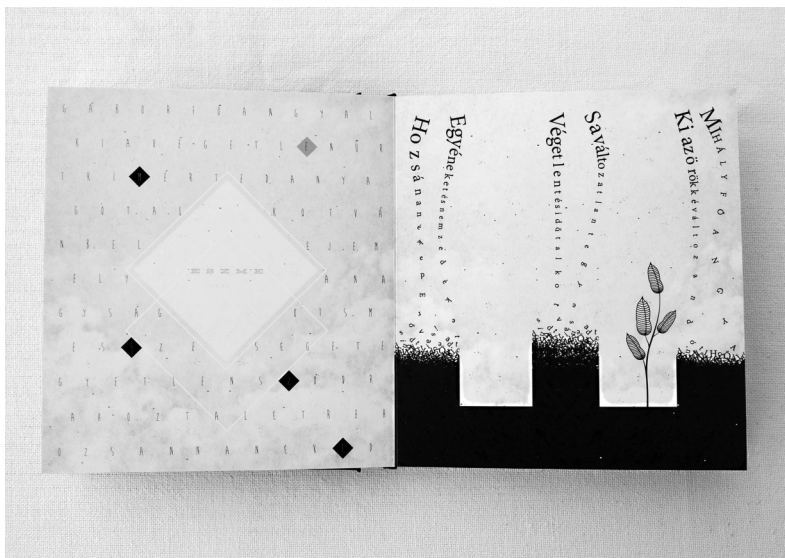
Mi van csak a TV-ben és mi az igazi?

Jack számára nagy fejtörést okoz, hogy megkülönböztesse, mi igazi és mi nem az. A külvilágból csak néhány szeletet kap a TV, a tetőablak és a rövid ideig kinyitódó ajtó által. Anya csak ötéves korában említette neki a külvilágot és azt is, hogy a televízióban sok képzelt történetet lát. Mielőtt még Anya felvilágosította volna őt, hogy mi valódi és mi nem az, Jack két kategóriát állított fel magában: ami csak a TV-ben van, és ami igazi.

Ami csak a TV-ben van:

- hajók, tenger, tengerpart;
- erdők, dzsungel, sivatagok;
- állatok, kivéve a hangyák és a Pók, meg Egér;
- fiúk, lányok, de Anya azt mondja, igaziak;
- nők és a férfiak (kivéve Patás);
- fák, fű, tűz, folyók, tavak, kövek, hegyek;
- gördeszkák;
- kutyák, macskák, nyuszik;
- fagy, boltok;
- utcák, felhőkarcolók, autók;
- Szupermen, Jézuska, Dóra csak egy rajz a TV-ben.

Az ember tragédiája, művészkönyv (részlet), 2013

Ami igazi:

- baktérium, vér;
- Mikulás;
- levegő;
- zöldségek, répa;
- Dzsip;
- Növény;
- Szoba;
- Isten.

Néha még a saját létezésének valóságát is megkérdőjelezi ekképpen: „Meg az emberek is, a tűzoltók, tanárok, betörők, kisbábák, szentek, focisták meg mindenféle, ők igaziból a Kintben vannak. De én nem vagyok ott, én meg Anya, csak mi vagyunk, akik nincsenek ott. Attól még igaziak vagyunk?”²³

Összegzés

A fentiek, az elemek komplex rendszere alapján elmondhatjuk, hogy A Szoba nem egy horror vagy könnyfakasztó történet, hanem a rugalmasságot ünnepli – és a szeretetet az édesanya és a gyermeke között.

